

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

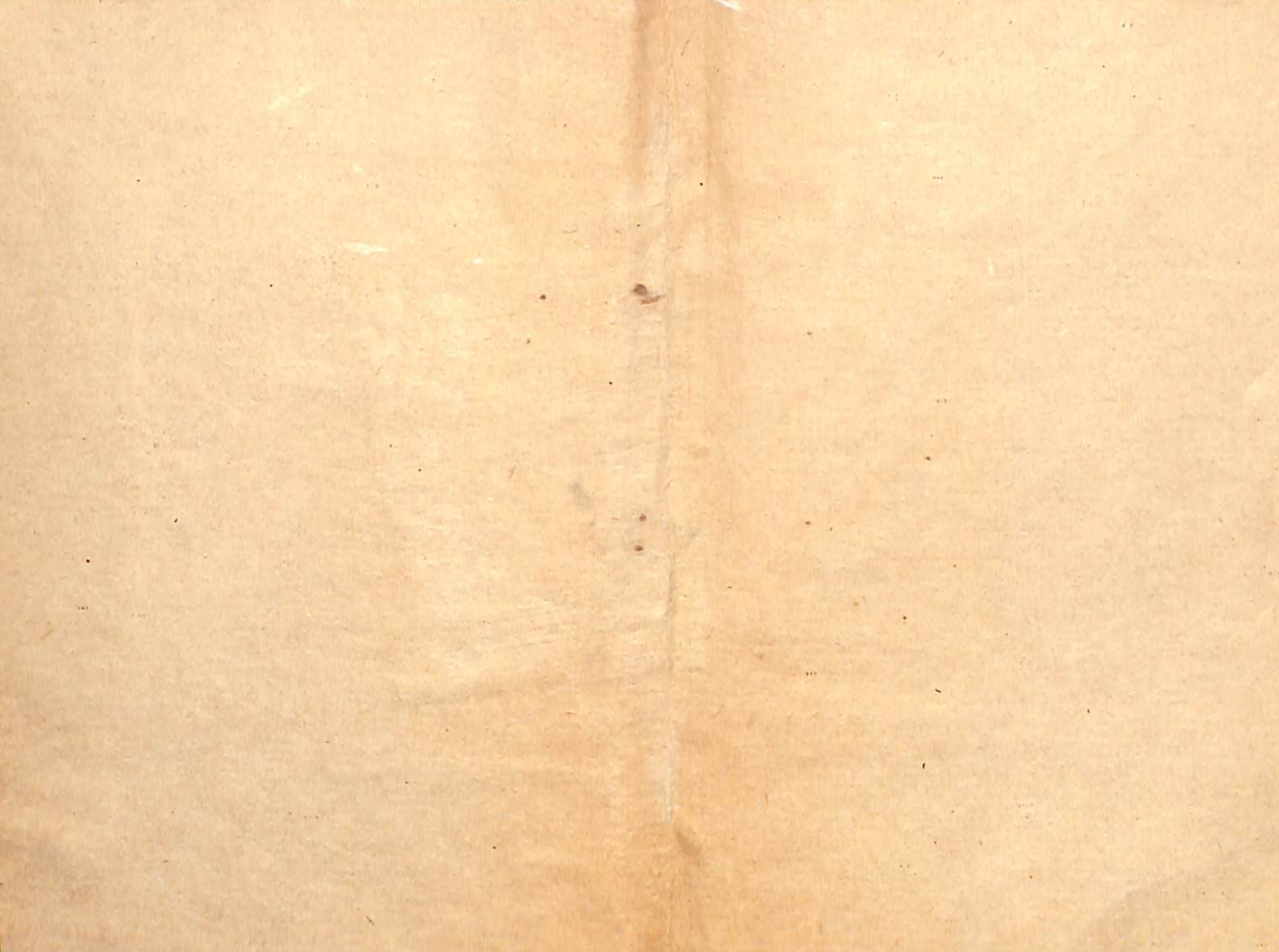
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

182
1447

ՀԱԳԻԳԱԹ ՊԱՒՍ Ի ԹԷԳԱՏՏԻՒՍ ՏԻՐ

ԷՍԷՐ Ի

ՊԱՅ. Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۵ ربیع الاول ۱۳۱۲ و ۱۳ ای
۳۱۰ تاریخلی و ۵۵۷ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولمشدر

مصارف آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تمویده
اولنه رقی طبع اولمشدر

—•••••—

ԻՍԹԱՆԳՈՒԼ

ՄԱԹՊԱՄԱ Ի Ա. Ց. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

—
1894

2 0 0 4

479-ԱԶ

526

ՀԱԳԻԳԱԹ ՊԱ՚ԻՍ Ի ԹԷԳԱՏՏԻՍ

ՕԼՏԸԳԸՆԱ ՏԱ՚ԻՐ

ՊԱՏ. Ա. ԿՈՏԱՆԳԵԱՆԸՆ

ԻՍԹԱՆԳՕԼՏԱ ՄԻԻՆԱԳՏ ՍԷՆԷՎԻ ՄԷՃԼԻՍ Ի
ՈՒՄՈՒՄԻ Ի ՐՈՒՀԱՆԻ ՄԻԻՆԱՍԷՊԷԹԻՅԼԷ
ԻՐԱՏ ԷԹՏԻՅԻ ՎԱ՚Ձ ՏԸՐ

معارف عاميه نظارت جليله سنك ۲۵ ربيع الاول ۱۳۱۲ و ۱۳ ايلول
۳۱۰ تاريخي و ۵۰۷ نومروى رخصتنامه سيلاه نشر اولتشددر
مصارفي آمريكان مسوئر شركتي طرفندن تسويد اولندرق طبع اولتشددر

ԻՍԹԱՆԳՕԼ
Մ.Ս.Թ.ՊԱ՚Ա Ի Ա. Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ
1894

ՀԱԳԻԳԱԹ ՊԱՒՍ Ի ԹԷԳԱՏՏԻՒՍ

ՕԼՏԸՂԸՆԱ ՏԱՒՐ

ՊԱՏ. Ա. ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԸՆ

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ ՄԻԻՆԱԳՏ ՍԷՆԷՎԼԻ ՄԷՃԼԻՍ Ի
ՈՒՄՈՒՄԻ Ի ՐՈՒՀԱՆԻ ՄԻԻՆԱՍԷՊԷԹԻՅԼԷ
ԻՐԱՏ ԷԹՏԻՑԻ ՎԱՂ ՏԸՐ

«Անլերի հաղիգամբնլե թագ-
տիս էլլե. սէնին քելամըն հաղի-
գամ ալլը:» Յոլլէ. 17. 17:

ՎԻԹԱՊԸ ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ խըլլամթ ը 'ալլեմ թա-
րիխի 'ազապինտե նեվ' ի պեշերին ֆեսատ ը
ախլազա տիւչար օլմասը թարիխինէ միւ-
պաշերէթ էտէր: Ինսանըն թէճրիպէ օլու-
նուպ կիւնահա տիւչմէսինի մուխթասա-
րէն հիքիայէ վէ թէճավուզընըն նէթիճէսի
օլարագ Ատէն ճէննէթիինի դայպ էլլետիլինի
թա՛րիֆ էթախքտէն վէ հէր կէօնէ սա՛ատէթ
մէրքէզի օլան ճէննէթին գափուսընըն Ա-
զամա գարչը գափանտըզընը պէյան էլլե-
տիքտէն սօկրա՛ էքմէյինի ալնընըն թէրլլե
էլէ կէչիրմէսի իչիւն անը միհնէթ ու մէ-
չագգամթլէ տօլու օլան տիւնեայա իրսալ
էտէր:

38749-67

1 - 1 1 2

տեղամ ճինայեթ, ճիւնհա, դապահաթ վէ տա՛վար իլէ մէշղուլ օլմասը, հէր մէմլէքէթ հապսխանէլէրինին մահպուսլար իւլէ տօլու պուլունմասը, վէ դաղէթա սիւթունլէրինի տօլտուրան գաթլ, սիրգաթ վէ իրթիքեապաթ ֆի՛րլլէրլինին թա՛րիֆ ու հիքեայէլէրի՛ նէվ՛ ի պէշէրին շու կէշէն 6,000 սէնէ դարֆընտա ֆէստա ը ախլադ պէլրյէսինտէն հալա դուրթուլամամըլ օլաըղընա հէր պի թարաֆ վէ պի դարաղ քիմսէյի իգ՛նա՛ վէ իսքեաթա քեաֆի տիր :

Պինա՞նն 'ալէյի, տօսթլարըմ, կէօրիւյօրսընըլ քի, պէնի ատէմին իսլահ օլունմասը մէս՞էլէսի եէնի պիր մէս՞էլէ տէյիլ, անճադ 'ասրլարտան պէրու տէվամ էտէն պիր մէս՞էլէ տիր, վէ ինսան եէր եիւզիւնտէ եաշատըղը միււտտէթճէ, իշպու մէս՞էլէ 'ազիլ գաթլարըն ֆիքըլէրինի իշղալ էտէճէք տիր :

Իմտի պուրատա մէյտանա դայէթ մուհիմմ պիր մէս՞էլէ չըգար, եա՛նի ինսանըն իսլահ ը ախլազը իշիւն պիր չարէ վա՛ր մը տըր : Աճէպա իշպու ախլադի 'իլլէթին թէտալի վէ թէշֆիյէսի իշիւն պիր չարէ վա՛ր մը տըր :

Պաղըլարըն էֆքեարընճա, պու չարէ 'իւլում ու ֆիւնուն տըր : Պու սընըֆ ատէմլէրին զաննընա կէօրէ, պիր գալմըն ֆէրտլէրի 'ազլճա թա՛լիմ ու թէրպլիյէ օլունուրլար իոտ, ախլազճա տախի վաքլէնիպ թէմիզլէնիլէր : Պիզ կէրէք կէշմիշ վազթլարտա, կէրէք հալը հազըրտա 'իւլում ու ֆիւնունըն թահսիլի նէթիճէսի օլարադ պու կիպի պիր թէպէտաիւլ կէօրմէյէ գատիր օլամամըլը տըր : Հազիգաթէն ինսանըն 'իւլում ու ֆիւնուն սայէսինտէ ֆիքըճէ թէրագըլ էթաիլինի, վէ պու կիպի պիր թէրագըլընն ինսանը պիր թագըմ մահգուրլարտան մասուն զըլաըղընը թէսլիմ ու ի՛թիրաֆ էտէր իսէք տէ, ինսանըն եալընըլ թէրագըլայաթ ը 'ազլիյէ իլէ էյի պիր ատէմ օլա պիլէճէյինի գապուլ էտէմէյիլ : Էն մուհիմմ շէյ թէճէտա տիւտ ի գալպ տըր : Պիք թագըմ լիսանլարը թէքէլլիւմ էթմէք իզթիտարը, եախօտ թահլիլաթ ը քիմեէվիյէյէ վազըֆ պուլունմադ՝ ինսանը ախլազճա իսլահ էտէմէլ : Պէօլէ 'ալիմ գաթլարտան նիշէլէրինին սօն տէրէճէ ախլազսըղըլ վէ ֆըսդ ու ֆիւճուր կիրտապընա դարդ օլմուշ իտիքլէրի պէտիհի տիր : Աճէպա էսքի գէմանլէրտէ Աթի-

նատա չօգլար միւթա'ալլիմ տէյիլ մի խաի .
 դէմանէմիդատէ Էվրօիւանըն պէօյիւք շէհր-
 ւէրի սէքէնէսինին խայլըսը տախի թա'լիմ-
 ւի թէրպիլէլի քիմսէլէր աէյիլէ'ր մի տիր .
 էօյլէ իսէ անլէրատէ պու գատար մէքրու-
 հաթ վէ Փըսոգ ու Ֆիւճուր հիքէայէլէրի-
 նին էսսպապը մուճիպէսի նէ' տիր :

Պա'զըլարըն գավլինճէ տախի ինսանըն ախ-
 լազի թէճէտտիւտինէ պա'իս օլան վասըթա
 Ֆէլսէֆէ տիր : Թէքրարէն ի'թիրաֆա մէճ-
 պուրըզ քի , Պիդ կերէք էզմի'նէ ի գատիմէ-
 տէ կերէք դէմանէմիդ Ֆէյլէսօֆլարընտա վէ
 անլէրին թէվապի'ի իւզէրինտէ պու կիպի
 պիւսպիււթիւն պիր թէպէտտիւլ էսէրի կէօր-
 մէմիշիդ : Անլէրին պազըսը տախի սա'իր
 ինսանլար միսիլլիւ քիպր ու զուրուր , վէ
 կէօնա կէօն սէֆահաթ վէ Փըսոգ ու Ֆիւճուր-
 արա միււպթէլա քիմսէլէր տիր :

Վէ լաքին 'աճէպա դատիմ Ֆէյլէսօֆլար
 իլէ անլէրին թէվապի'ի նէ' ախլազտա քիմսէ-
 լէր խաի : Անլէրին շէհատէթի'նի տինլէյինիդ
 Էֆլաթոււնըն պէյանընճա , Սոկրատ , « Էկէր
 ճէնսապը Հազգ լութֆ ու 'ինայէթի'նտէն
 նաշի Սէմատան դէմի'նէ պիրինի կէօնտէր-
 մէզսէ , ինսանլարըն ախլազ ու առապընըն

խլահընտան պիւսպիւթիւն դաթ'ը իւմիտ
 օլոււնմալը տըր , » տէյիւ պույուրմըշ տըր :
 Պիդ դաթ Էֆլաթոււն տէմիշ տիր քի , « Տիւն-
 եանըն շիմտիքի պօզուզ հալինտէ տօզրու
 'ատտ օլոււնան հէր շէյ անճագ Ալլահըն միւ-
 տախէլէսի իլէ իճրա օլոււնա պիլիր : »

« Չանն էտէ'ր մի սինիդ , » տէյիւ սօրույօր
 Չիշէրօ , « քի ախլազ ու առապ դանուլարը'
 պիր դաշ վազը'ալէր միււթէննա օլարագ ,
 գավանիյն ի մէդքիւրէյէ տա'իր տիւշիւնէն ,
 եազան , վէ միււպահասէ էտէն քիմսէլէր իւ-
 դէրինտէ պիր կէօնէ նուֆուզ ու թէ'սիր
 իճրա էյլէմիշլէր տիր : Հէվի Ֆէյլէսօֆլար
 իշինտէ քի'մ տիր օլ ատէմ քի , քէնտինին
 'ազընը վէ ախլազ ու առապընը սահ'ին
 'ազլ ու հիքմէթ ահքեամընա թէվիֆիդ էյ-
 լէմիշ տիր : Պիլ'աքս անլէրտէն էքսէրիսի
 էն մէքրուհ սէֆահէթլէրէ միււպթէլա վէ
 էսիր օլոււշլար տըր : »

Իշթէ նէվ ի պէշէրին պու էսէֆէնկիդ
 հալի կէօլլէրի էօնիւնտէ օլարագ ճիւմ-
 լէյէ դատիր Խէլասքեարըմըզ քէնտինին սօն
 տուա ի շաֆիանէսինտէ , « Անլէրի հազիդա-
 թընլէ թագտիս էյլէ . սէնին քէլամըն հազի-
 դաթ տըր , » տէյիւ պույուրմըշ տըր : Իմ-

տի աշխրեար տրբ քի Բապպըմըզ Յիսուս Գրիստոսըն գավկինճէ, հագիրգաթ, եսանի Ալլահըն քէլամը նէվ ի պէշէրին իսլահ վէ թէճտիտ ի անվալընըն եէկեանէ չարէսի տիր: Օլ արանըլան չարէ Ալլահըն միւրճէմ քէլամը տրբ քի, անըն վասըթասըլէ ինսանը քէնտի կիւնահլարընտան եըյգայըպ թէմիլըլմէք, անը կիւնահ չամուրընտան չըգարմագ վէ անը քէնտի ինալիդի հուզուրընտա լէքէսիլ տուրտուրմագ միւմքին տիր: Եէկեանէ վասըթա տէմէքտէն միւրատըմըզ, Գիթասպ ը Մուգատտէսին հատտը զաթիւնտէ ինսանը փաքլէյէ պիլտիյինի տէյիլ, անճագ Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըլէ իճրա օլուհան գուտսիյէթ վէ թէճէտտիւտիւն եէկեանէ վասըթասը Գիթասպ ը Մուգատտէս օլտըղընը անլաթմագ տրբ: Զիրա ինսանը փաքլէմէք իլահի ոուֆուզ ու թէսիրէ միւթէվագգըֆ օլուպ, իչպու թէսիր եօգարըտան պիզ զաթ Բուհ իւլ Գուտստան կէլիր: Զիրա, «Թէնտէն տօղան թէն տիր, Բուհտան տօղան բուհ տրբ,» քէղալէք, «Պաղըլարընըզ տախի պէօյլէ իտինիլ. լաքին Բապպ Յիսուսըն իամիլլէ վէ Ալլահըմըզըն Բուհըլէ եըգանտընըզ, թագ-

տիս օլուհանտընըզ, հէմ տախի թէպրիր օլուհանտընըզ,» տէյիւ պուլուրըլմըչ տրբ: Ինսան Ալլահըն Բուհըլէ թագտիս օլուհուր, ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտսըն գուլլանտըղը վասըթա հագիրգաթ տրբ: Իչթէ պուհա պինաէն տուտէ Ալլահըն քէլամընա Բուհըն գըլըճը թէսիլլէ էտիյօր. «Խէլասըն միղֆէրինի, վէ Բուհըն սէյֆինի, եանի Ալլահըն քէլամընը ալընըզ,» տէյիւ պուլուրըլյօր:

Պու մէսէլէ կէրչի հէր զէման թէֆէքքիւր վէ միւթալա'ա իչիւն զայէթ մուհիմմ վէ միւհասիպ պիր մատտէ իսէ տէ, քիլիսէ ա'ղասընըն վէ Բապպըմըզ Յիսուս Գրիստոս թարաֆընտան քէլամըն վա'զը վաղիլֆէսիլլէ միւքէլլէֆ օլան բուհանի մէմուրլարընըն միւչալէրէ էթմէք իւզրէ թէճէմմիւլ էթմիչ օլտըղլարը պէօյլէ պիր զէմանտէ, «Ալլահըն քէլամը նէ վէճնլէ ինսանըն թագտիս օլուհանտընա վասըթա օլուր,» տէյիւ սօրմագ տէյէր: Պու մուհիմմ պիր մէսէլէ տիր, զիրա էկէր անըն իթթիլապ էթմիչ օլտըղը մէսլէքի պիլմէքտէ գուսուր էտէր, եախօտ անըն թարգ ուսուլընա էհէմմիլլէթ վէրմէյիպ տէ, 'ազ 0

իզանըմըզա վէ ֆէսանաթ ու պէլաղաթըմըզա կիւզէնէճէք օլուր իսէք, մէնդիլ ի մագոու-
 աըմըզա, եանի բուհըմըզը կիւնան լէքէսին-
 տէն վաքլամաղա ապա եէթիչէմէյիլ : Նա-
 սըլ քի 'իւլում ու Ֆիւնուէն վէ ֆէլսէֆիյաթ
 ինսանըն ախլաղընը թէճտիտ, վէ անվալընը
 իսլան մուղթէտիր օլամամըշ աըր, էօյլէ
 տախի քէմալը էսէֆ իլէ կէօրիւլիւյօր քի,
 էկէր ֆէլամ թամմ Բուհ իւլ Գուտսըն մագ-
 սէտի վէճնիլէ վա'ղ օլուհմաղաս, ֆէլամըն
 վա'ղըլլէ ինսանըն ախլաղ ու անվալընը
 թէճտիտ ու իսլան էթմէք դապիլ տէյիլ տիր:

Իմտի մէվզու' ի պահսըմըզ, « Բիթապը Մուգատտէս նէ սուրէթիլէ ինսանըն թէ-
 ճէտտիւտիւնէ վասըթա օլուր, » սիւ'ալը
 շէքլ ու սուրէթիինի ալըր: Շիմտի աճիղա-
 նէ իշպու սուրէթի մուխթասարէն կէօս-
 թէրմէյէ չալըշաճաղըմ:

1. Բիթապը Մուգատտէս ինսանըն պէ շէնայէ
 Գուգաթիլ, Գուգաթիլ, Գիթիլ վէ Գուգաթիլ
 մալէ պէ Զաթ ը Մուլլաթը պէյան ինայէ սա'
 երէր: Իւք իպթիտա սէօյլէմէյէ պաշլալըն-
 ճա, թամմ պու նօզթատան պաշլար, « Ալլահ
 իպթիտատէ սէմավաթ ու ղէմինի խալի
 էյլէտի, » տէյիւ պուշուրըր, կէօրիւյօրըզ

քի, նազարը միւթալա'ամըզա քէնտի սէօ-
 ղիւլլէ սէմավաթ ու ղէմինի եօգտան վար է-
 տէն պիր Զաթ 'արդ օլուհույօր: վէ սօն տէֆ'ա
 միւ'մինլէրի քէնտինին խալի էյլէտիլի եէնի
 սէմանըն սա'ատէթ ու մէսէրրէթ լէրինէ նա'իլ
 օլմագ իւզրէ տա'վէթ էթտիլի ղէման եինէ
 'այնի դաթ սէօյլէյօր: Բիթապը Մուգատտէ-
 սին զըրգ դատար միւլէլիֆլէր եէտիլլէ եա-
 ղըլմասը միւտտէթի օլան 1,500 սէնէ ղար-
 ֆընտա իշպու Զաթ ը շէլիլ հիշ պիր վա-
 ղըթտա նազարը էնէմմիլէթտէն տուր թու-
 թուլմամըշ աըր: Թէքրար պէ թէքրար
 սէօյլէր, թա'լիմ, նասինաթ, թէ'տիպ վէ
 թէվպիխ էտէր: Տա'իմա 'այնի Եէնօվա սէօյ-
 լէյօր: կեան իպիղիմիլ մագամընտա սէօյ-
 լէր: կեան Վազի' ի գանուհըմըզ մագամըն-
 տա սէօյլէյիլ, պիղէ թա'լիմ ու նասինաթ
 էտէր: կեան էօրտիւրմէյէ վէ տիրլիթմէ-
 յէ մուղթէտիր Գատիր ի Մութլաղ կիպի,
 կեան տա էն խաֆի ֆիլըր ու թէսավիւրըւ-
 րըմըզը պիլէն 'Ալիմ ի Մութլաղ պիր դաթ
 կիպի իտարէ ի քէլամ էտէր: կեան 'ատիլ պիր
 շաքիմ կիպի սէօյլէյէք թա'ղիր վէ հիւքմ'
 էտէր, կեան տա շէֆգաթիլը պիր Փէտէր
 կիպի սէօյլէր, մէրհամէթ էտէր, սէվէր:

աճընըր : Շայան ը տիգգաթ պիր քէյֆիյէթ
տիր քի, Ալլահ պէնի իսրայէլի քէնտի կիւ-
նահալարընտան տօլայը թէյվլիս էթտիյի դէ-
ման տա՛խմա «Թա քի պուռու պէն Րասպ
իճրա էթտիյիմի պիլէսինիզ,» տէյիւ պու-
յուըրը : Իչպու «Թա քի պիլէսինիզ» սէօղլւ
պիղէ կէօսթէրիը քի, ինամա նա՛իլ մու-
հարրիրին տա՛խմա կէօղլւ էօնիւնտէ օլան
խուսուս՝ քեախնաթըն իսալիզ ի Մութլազը-
նը թանըթմազ տըր :

2. Բիլեադ ը Մոգադդէն պիւէ էլու- իս-
վէ է հո-վեգըն վեգա՛նֆիտիէ հո՛ւր էրտէրէ նէ
օլուընը եօրէթօյե շուըր : կէօրիւյօսը-
նըզ քի, Բիթապ ը Մուգատտէս հէտէֆ ի
մագսուտընա էրիչմէք, եա՛նի նէվ՛ ի պէչէ-
րին ախազընը իսլահ վէ թէճախ էթմէք
իչիւն նէ գատար թապիլի սըրա իլէ իլէրի-
լէյօր : Ձիրա էկէր օլ Ձաթ ը ճէլիլ պիղիմ
իսալիգիմիզ, Հաքիմիմիզ, Փէտէրիմիզ իսէ,
անըն Շէրի՛աթընա վազըֆ օլմազ վազիֆէ ի
միւքէլէֆէմիզ իզթիզասընտան տըր : Իչ-
թէ պու սէպէպէ պինա՛էն տիր քի ձէ-
նասլ ը Հազգ Թուր ը Սինայա նազիլ օլուր,
չերի՛աթընը իքի լեվալար իւզէրինէ եա-
զար, վէ անը քէնտիին միւնթէլասպը օ-

լան դավմա տիւսթուր ը 'ամէլ մագամըն-
տա վաղ՛ էտէր քի, Իսրայէլ դավմը պիր
միսալ օլարազ շէրի՛աթը տահա էյի ան-
լաչըլսըն, նիթէքիմ դէմանէմիզտէ 'ալիմ
խօճալար միւճէրրէտ գանուն վէ գա՛խտէ-
լէրի չօճուղարա էօրնէքէր իլէ թէֆ-
սիր ու իզահ էտէրլէր : Բիթապ ը Մու-
գատտէստէ տախի մէյվիլի իճրայա գօ-
նուլան գանուն թամմ պու տըր : Հէր
քիմ քի պու շէրի՛աթը քէմալ ը տիգգաթիլէ
թէֆթիչ էտէճէք օլուր իսէ, անըն, 'Ալիմ ի
Մութլազ, Գատիր ի Մութլազ վէ Բէրիմ ի
Մութլազ օլան պիր Ձաթտան սիւտուր
էթտիյինի կէօրիւր : Իչպու շէրի՛աթ 'ա-
տիլ տիր . ինսանըն Ալլահա վէ սա՛լր ին-
սանլարա օլան վաղիֆէլէրինի թէմա-
մըյլէ էօրէտիր : Թամմ տըր . հիչ պիր վա-
զիֆէ հօզ տըր քի անա տա՛իր լազըմ կէ-
լէն մա՛լլումաթ անտէ պուլոււմասըն : Րու-
հանի տիր . գաթիլ՝ եալընըզ մատալ սու-
րէթտէ մէն՛ էթմէզ, անճագ հէր նէվ՛ պուղլ
ու 'ատալէթ վէ ինթիզամը տախի մէն՛ է-
տէր : Ձինա, գաթիլ վէ էմասլի կիւնահալա-
րա դարչը սէօյլէտիյնտէ դալպին թա տէ-
րինլէրինէ նաֆըզ տըր :

3. Բիլնայ ը Մոսկովեի սահմանաճառ, ինչպէս զուրկ ը հետեւեալ գեղեցիկ գաղտնիքն սեղեցի, Անըն իրարեմէն ճոստարեմէնէն զեմէն՝ օլմայը որը: Ինսանլար 'էօմրիւն հէր հալ ու քէպիկյէթլերինտէ Ալլահը սեղեցի, անը 'իզգէթլեմէյի, Անըն միւսկէյեհէն իրատէթինէն թապի՝ օլմայը, վէ էլէմ ու քէտէրէ տիւշար օլարազ Գեթսեմանիտէն կէչմէյէ մէճպուր օլարզարընտա քէմալ ը մահդուզլիյէթլէ, « Եւ՛ Բապպ, իրատէթին միւսպարէք օլսուն,» տէմէյի տիրլէր: Քէզալիք Քիթապ ը Մուզատտէսին աճքեամընճա, ինսանլար Ալլահա սուրէթա տէյիլ, անճազ պիւա բիյա վէ ճանտան իթա՛աթ էթմէյի տիրլէր. զիրա, « Ինսան եիւզէ պազար, ամմա Բապպ զալպէ պազար,» տէյիւ պույուրըլ՛ըչ արը: Քիթապ ը Մուզատտէստէ միւնտէրիճ էվամիրէ իթա՛աթ խուսուսընտա ինսանլարա, « Էկէր ճանտան էթմէյի իսսէնիզ, մազպուլ օլմազ,» տէյիւ իթաթար էտիրմիշ տիր:

4. Բիլնայ ը Մոսկովեի ինսանըն կեօղեմ եօնիւնէ Ալլահա ինսանըն կեօղեմ սեօրէլէրէնէ, վէ ինսանընըն ետօնիկէն նեթիճէլէրէնէ ճոստարէ, անը ճոստարէնէն ինսան ետէր: Նոյըն, Արրահա-

մըն, Յուլսէփին, Մուլսէսին, Սամուէլին, Դանիէլին վէ Յովնաննէս առաիւտըն կիւզէլ սիրէթլերինի կէօղլեմիւզ էօնիւնէ գօրքի, սալահըն կիւզէլ վէ խօշ մէյլէլէրինի կէօրէրէք անլէրէ իմթիսալ էթմէյէ զալպլէրիմիգտէ անլէր կիպի օլմազ արզուսընը ույանտըրսըն, Լաքին Կալէնին, Եսաւըն, Փարաւոնըն, Արիստողոմըն, Յերոբոլամըն, Աքաբըն, Յեզարէլին, Համանըն, Յուզանըն սիրէթլի պէտքեարանէլէրինի, Պարսիլէրին, Ասուրի, դատիմ Մըսրի, վէ Ամօրիլէրին տէհչէթլի մահվ ու ինզըրազլարընը, թուֆան վասըթասըլլէ վուգու՛ա կէլէն հէլաքը, Սոգոմ վէ Գոմօրըն, Նինուէ վէ Բարեւոնըն տիւշար օլարզալարը հէյալէթլի վէ էսէֆէնկիւզ հալլէրի եէկեան եէկեան զէքըր էտէրէք տա՛իրա ինսանը կիւնահտան գուրթարմազ մազսէտիյլէ կիւնահըն նէթաիճ ի միւհիլիքէսինի կէօլթէրմէյէ չալըչըր: Պա՛զըլար Քիթապ ը Մուզատտէսին ասըլ մազսէտինի նապար ը իթիպարա ալմայարազ ատապ ու խատթըլթէչրիֆաթիյէ խիլաֆընտա գալըլան հիքեայէլէրի, էզ ճիւմէ Դուլտըն մուրալէյէսի, վէ Դաւիթին Ուրիա մատտէսինէ տա՛իր հիքեայէ-

լերի իլէ էմաւընը անըն իշինտէն պիւս-
պիւթիւնն չըգարմաղը թէքիֆ էյլէմիշլէր
տիր: Վէ լաքին պու կիպի պիր քիթապ
ինսանլարը թագտիս էթմէյէ միւնասիպ օլ-
մազ իտի: Քիթապը Մուգատտէս պու կիպի
հիքեայէլէրլէ կիւնահըն օյունճագ օլմայրպ,
զէհրլի պիր եըլան, հաթթա պէրրիյէտէ
սաղըր եըլան օլտըղընա, վէ հէր քիմ ա-
նընլէ օյնար իսէ, ճէղասընը չէքէճէ-
յինէ ինսանլարը իսքեաթ վէ իլզամ էթ-
մէք իսթէտիյինտէն պու հիքեայէլէրի հա-
վի տիր:

Նէ շէյ սերխօշըղըն մուղիրը թէսիրինի
Ղովտըն հիքեայէսինտէն տահա էյի կէօս-
թէրէ պիլիր: Սէրխօշըղըն ինսանը 'իֆ-
ֆէթսիզլիյէ սէվզ էյլէտիյինի կէօսթէրիր:
Իշթէ Սամօնիլէր վէ Մովարըլար իշպու պէտ-
նամըզ ալթընտա անըն հագարէթինէ տիւ-
չար օլտըլար: Սողոմըլար իլէ իւլֆէթ ու
իւնսիյէթին մուղիրը նէթիճէսինի' Ղովտըն
իքի զըզլարը իւզերինտէ կէօրիւլէն 'իֆ-
ֆէթսիզլիք էսրլէրինտէն տահա զլյատէ
միւ'էսսիր սուրէթտէ հանկը շէյ կէօսթէրի
պիլիր: Դաւիթ նէ գատար մահըն վէ միւ-
քէտտէր, վէ միւսթագպէլ 'ասրլար զար-

Ֆընտա զա'իֆ միւ'մինլէրէ նէ' գատար միւ-
'էսսիր պիր 'իպրէթ օլտու: Փէտէրէ ի-
թա'աթսըղըղըն էսէֆէնկիզ նէթիճէլէրի-
նի, Արիսողոմըն հիքեայէսինտէ կէօր-
տիւլիւմիւզ գատար ա'լա սուրէթտէ նէ'է-
տէ կէօրէ պիլիրիզ: Թամա'քեարըղըն մա-
զարթընը կէօսթէրմէք իշիւն, քէնտի
Րապպընը էլէ վէրէն, վէ առա'եալարըն
հիսսէսինտէն մահրուժ գալան, վէ գամի-
րինին իղթիրապընա մաղլուպ օլան, վէ ա-
զըպէթ քէնտի քէնտինի ասարագ թէնճէ
վէ ճանճա հէլաք օլան Յուգանընքինտէն
տահա ա'լա պիր 'իպրէթ վա'ր մը տըր:
Խոյը, դէշ Բահն օլտընը դէր Բիլ-ու ը
Մո'գարտէն ի'իւլէյէլ, զիրա Վպիւթիւն Քի-
թապ իլհամը իլահի օլուպ, թա'լիմ վէ թա'-
զիր վէ իսլան իշիւն ֆա'իտէլի տիր: Թա քի
Սլլան ատէմի քեամիլ, վէ հէր էյի իշ իշիւն
միւհէյեա պուլունա:» 2 Տիմ. 3. 16, 17:

5. Բիլ-ու ը Մո'գարտէն Էսանլըրն +էդի-
լէրէն հագէթէ հէլալըն կէօսթէրթէ իւրէն ալէրէն
կէօրէն էճիւնէ գո'ո'իյէթին դէր Էսանլ շէ-
նէիլի լաշ երէր: Տէօրթ Ինճիլլէր պիզէ
Խէլասքեարըմըղըն քեամիլ վէ լէքէսիզ սի-
րէթինի 'արզ էտէրլէր: Կէօրիւնիւր քի

միւսպարէք ինչպսքեարե՞րզ Իպն իււ Ինսան նամընը իթթիխազ էթմէքտէն մահգուզ օլուր խտի, զիրա քէնտինի 50 տէֆատան զիյատէ Իպն իււ Ինսան նամըյէ եատ էթմիչ օլտըղը հալտէ, անճագ իքի իւչ տէֆա Իպն Ուլլան թէսմիյէ էթմիչ տիր: Փէք ինթիմալ տըր քի, պուսնընլէ քեամիլ ինսանիյէթ թասվիրինին պուօլտըղընը, վէ եկէր տիւնեայա կիւնան կիրմէմիչ օլսա իտի, ինսանլարըն հալի պէօյէ օլսճաղընը, վէ Րուհ իւլ Գուտսըն թէսմիրիյէ 'ազըպէթ Խրիսթիյանլէրին իչպուսմիւսպարէք հալէ թէպէտտիւլ էտէճէքլէրինի պիղէ անլաթմագ իսթէր:

Իչպու մուխթասար միւլթալա'ատան Գիւթնալը Մուգատտէսին թա'լիմիյէ փէրվէրտէ օլմուչ պիր քիմսէնին հալիմ վէ թէվպէքեար օլմասընըն վէ քէնտի մէպէքինէ, հաթթա քէնտի քէնտինէ պուզզ, վէ քէնտինին էն էյի 'ամէլլէրինի քիրի էսվապ կիպի'ատտ էթմէսինին սէպէպի կիւզէլճէ անլաչըլըր: Զիրա Գիթապ ը Մուգատտէս անա պիր Խալիզ ի Մութլազ էօյրէթմիչ, Անտէն գօրգմանըն լիւզումընը անա կէօսթէրմիչ, Անըն մուգատտէս իրպտէթինի անա պէ-

յան էյլէմիչ, հէր հալտէ անտէն օլ Զաթա ճան ու կէօնիւլաէն իթա'աթ թալէպ էթմիչ տիր: Քէղալիք անըն կէօղիւ էօնիւնէ քեամիլ պիր նիւմուէնէ, եա'նի Յիսուս Գրիստոսըն մուգատտէս վէ լէքէսիղ սիւրէթինի զօմազլէ պէրապէր, անա քէնտինին կիւնան սէպէպիյէ պօզուլմըչ սու ի ախազ ու աթվարընը կէօսթէրմիչ տիր: Իչթէ պու կիպի պիր թալիմ Րուհ իւլ Գուտսըն թէսմիրիյէ անը թէվպէ վէ իսթիզֆարա սէվզ էտէր:

Խաթըրընըգտա օլմալը տըր քի, Եսայի Ենօլայը կէօրտիւլիւնտէ, «Վսյ պանա, իչթէ հէլաք օլտըմ, զիրա պէն քի նափաք տուտազլը ատէմ իմ... կէօղէրիմ Րապպ իւլ ճիւնուտ օլան Մէլիլի կէօրտիւ,» տէտի: Իչպու Ֆէրեատըն սէպէպի նէ իտի: Հիչ շիւպհէ եօզ քի Րապպ Եհնօվայը կէօրմէսի իտի: Էկէր Եսայի քէնտի քէնտինի սա'լր քիմսէլէր իլէ մուգայէսէ էթսէ իտի, քէնտինտէ պիր զուսուր կէօրմէզ իտի, զիրա քէնտիսի անլէրտէն քէօթիւ տէյիլ իտի: Լաքին Եսայի Րապպը կէօրտիւ — Անըն ճէլալինի, զուսսիյէթինի կէօրտիւ, վէ Անըն իլէ քէնտինին ալչազ

հայրնի, կիւնահընը մուգայէսէ էթտի, օ
 դէման գօրգտու: Պու վէճհլէ գուտսիյէթ ի
 Իւահիյէյէ վագըֆ օլտըղըմըղտա, Անըն ի-
 րատէթիւնի անլատըղըմըղտա, վէ քէնտիմիդի
 Յիսուս Գրիստոսըն էօրնէյի իլէ մուգայէսէ
 էյլէտիյիմիդտէ, «Վայ պիղէ: Իշթէ հէլաք
 օլտըգ,» տէյիւ նիտա էտէրիզ: Իշթէ Պօ-
 ղոս առտէալըն, «Պէն նէ պիչարէ ատէմ իմ,
 պու էօլլումիւն ճէսէտինտէն պէնի քիմ խէ-
 լաս էտէճէք տիր,» տէյիւ նիտա էթմէսի-
 նին սէպէպի տախի պու իտի:

Շիմտիյէ գատար զիքը օլուհան խուսուս-
 արըն Բուհ իւլ Գուտսըն վաքլէյիճի թէ-
 սիրի վասըթասըյլէ ինսանըն ախլագ ու
 ահվալընը թէճտիտ ու իսլահ էթմէյէ, վէ կիւ-
 նահ սէպէպիլլէ տիւշմիւշ օլտըղը մէղէլ-
 լէթ չուգուրընտան անը չըգարմաղա գա-
 վի վէսիլէ վէ վասըթալար օլա պիլէճէքլէրի
 տէրքեար արը: Լաքին իշպու թէճէտտիւտիւն
 եօլու իւղէրինտէ պուլուհան պէօյիւք պիր
 էնկէլ հալա մէվճուտ իտի: Պու տախի ա-
 գապը վիճտանի, կիւնահ սէպէպիլլէ կէ-
 լէճէք պէլանըն խավֆը, զաղապա կէլմիշ
 Ալլահա եաղաշմանըն հէյպէթ ու տէնչէթի,
 «Աճէպա պու գատար կիւնահ իլլէտիք-

տէն սօկրա տախի խէլաս պուլմաղա տա-
 հա իւմիտ վա՞ր մը արը,» տէյիւ զուհուր է-
 տէն շիւպհէ վէ վէսվէսէ տիր: Իշթէ պու
 կիւճիւլիւ տէֆ', վէ կիւնահքեարը թէշվիգ
 էթմէք իլլէն:

6. Բէլաղը Մոգարտէս րէն է Մեհհէնէն Ռա-
 լէհալը Գրիստոսըն պիր մոգարտէս տէֆարէլ
 Ռալլէնի էլան էրէյը: Բէլարէթ թալիմի իլէ
 Բիթապը Մուգատէս' կէրէք ինսանա Իպն
 Ուլահըն էօլլումիւն սէպէպ օլան կիւնահ-
 արընըն միւճրիմիլիինի կէօսթէրէրէք ա-
 նը սօն տէրէճէ միւթէվաղը՝ զըլմաղա, վէ
 կէրէք Ալլահըն ինսանարըն խէլասը իլլէն
 քէնտի Իպն ի Վահիտինի վէրէն պինի-
 հայէ մուհապլէթիւնի իլան իլէ ինսանա
 կիւնահտան խէլասընը իսթիհասալ իլլէն
 թագվիլլէթ վէրիւ: Իշթէ պու միւնա-
 սէպէթլէ անա Ալլահըն մուհապլէթիւնի
 հիքեայէ իլէ, «Ալլահ տիւնեայը պու գա-
 տար սէվտի քի, քէնտի Իպն ի Վահիտինի
 վէրտի, թա քի անա հէր իման էտէն հէ-
 լաք օլմայըպ անճագ էպէտի հայթա մա-
 լիք օլա,» տէյիւ պուլուրըր: Բէղալիք Իպն
 Ուլահըն թէճէսսիւտիւնիւ, տիւշվիւն նէվ ի
 պէշէրէ օլան շէֆգաթընը, անլէրի իսլահ

վէ թէնսվիր էթմէք խոսուսընտաքի ս'այ ուղայրէթինի, վէ 'աղըպէթ անլէրին կիւնահար 'ափվընա նա'իլ օլմալարը իչիւն ֆէտա ի ճան էթմէսինի հիքեայէ, վէ եայընը իման էթմէլէրի շարթըլէ անլէրէ տիւնեատա փաք օլմազ վէ ախրէթտէ էպէտի հայաթ վէ սօնսըզ սա'ատէթ վա'տ էտէր: Պու վէճհլէ անլէրին հէփ շիւպհէ վէ իղթիրապլարընը տէֆ' ու իղալէ, վէ Ալլահա' շէֆգաթլը վէ սէվլիւլիւ պիր փէտէրէ կիպի միւրաճա'աթ էթմէյէ անլէրի թէշլիկ էտէր: Իշպու մուհիմ մէ'մուրիյէթի սէպէպլյլէ 'Ահա ը ձէտիտէ Ինճիլ, եա'նի միւրժտէ թէսմիյէ օլունմըշ աըր, զիրա պէնի առէմ' իչիւն պունտան ա'զամ վէ էհէմմ վէ տահա զլյատէ մուճիպ ի մէսէրրէթ պիր խապէր վէրիլէմէզ իտի:

Պիրատէրլէր, էկէր գուտսիյէթէ մէտար օլմազ մազսէտիյլէ, Ալլահըն պինիհայէ հիքմէթլէ թա'հին էթմիշ օլտըլը Բէլամ քէմալ ը սատագաթլէ վա'ղ օլունուր իսէ, անըն մաթլուպ վէ միւլթէղէմ օլան հիւսն ի սէմէրէյի հասըլ էտէճէյիտէ հիշ շիւպհէ օլունմամալը աըր:

Բէլամըն Էհմալը սա'աթմէլէ վա'ղը տէմէք-

տէն մազսէտիմ Բիթապ ը Մուգատտէսին պիղէ կէսթէրտիլի թարզը անլաթմազ աըր: էկէր անըն թարզ ու ուսուլընա ախգաթ էտէճէք օլուր իսէք, ինսանըն թէճէտա տիւտ ի գալպէ նա'իլ օլմասը իչիւն նէ շէյլէրին մուհիմմ սայըլմըշ իտիքլէրինի, վէ մուհիմմ թա'լիմաթըն նէ գատար տէֆ'ա զիքը ու թէքրար էտիմիշ իտիքլէրինի կէօրիւրիւզ: Մէսէլա, ինսանլարըն ֆէսատընտան, թէվլէտէն, իմանտան, մուհատպէթտէն, Բիթապ ը Մուգատտէստէ, 'ալ էլ խոսուս 'Ահա ը ձէտիտտէ տէֆ'աթլէ պահս օլունմըշ աըր: Լաքին աջին ու 'ատէթլէրաէն եախօտ իտարէ ի քիլիսէվլիյէտէն փէք ազ տէֆ'ա պահս օլունմըշ աըր: Պու եօլ իլէ Բիթապ ը Մուգատտէս հանկը թա'լիմլէրին ինսանըն եէնիլէնմէսի իչիւն զարուրի վէ մուհիմմ օլտըզլարընը, վէ հանկը թա'լիմլէրին վազթ ու հալին իճապընա կէօրէ թա'տիլ էտիլէ պիլէճէյինի պիղէ անլատըր: Պի'նա'էն 'ալէյհ հէր քիմ' Բէլամը սատագաթլէ վա'ղ էթմէք իսթէր իսէ, անճազ թէքըրար պէ թէքրար զիքը, վէ պէլլի պիր սուրէթտէ էմը էտիմիշ օլան թա'լիմլէրէ

էնէմմիյէթ վերմէլի տիր : Էկէր պիրի գաւ-
գար տա քէնտի 'ազլըյէ եալընըզ պիր լու-
ղէթին ֆարզը սուրէթտէ թէֆսիր օլուն-
մասըյէ անլաշըլա պիւլէն պիր թա'լիմէ է-
նէմմիյէթ վերմէնք օլուր իսէ , պու կիպի
վա'ղըն թարզը Գիթապ ը Մուգատտէսին
թարզը տէյի տիր : Զիրա պիզ պիւլրիզ քի,
Գիթապ ը Մուգատտէս էօյլէսի պիր թա'-
լիմէ էնէմմիյէթ վերմիշ օլտա իտի , ճէմի' ի
թա'լիմաթ ը էսասիյէյի էթմիշ օլտըզը կիպի,
անը տախի տէֆաթլէ զիքը, մուայեէն էվա-
միր ու թէնպիհաթ իլէ թէքիտ վէ կէօնակէօն
միսալէր իլէ իզան էտէր իտի : Խայր , պի-
րատէրլէր , պաշապ եօլ եօզ տըր : Էն ա'լա
թարզ Գիթապ ը Մուգատտէսին թարզը
տըր : Հէր քիմ պէնի ատէմէ հազիզի պիր
էյիլըք էթմէք իսթէր իսէ , հազիզաթը
Բուհ իւլ Գուտսըն Գիթապ ը Մուգատտէս-
տէ կէօսթէրմիշ օլտըզը վէճիլէ վա'զ էթ-
մէլի տիր :

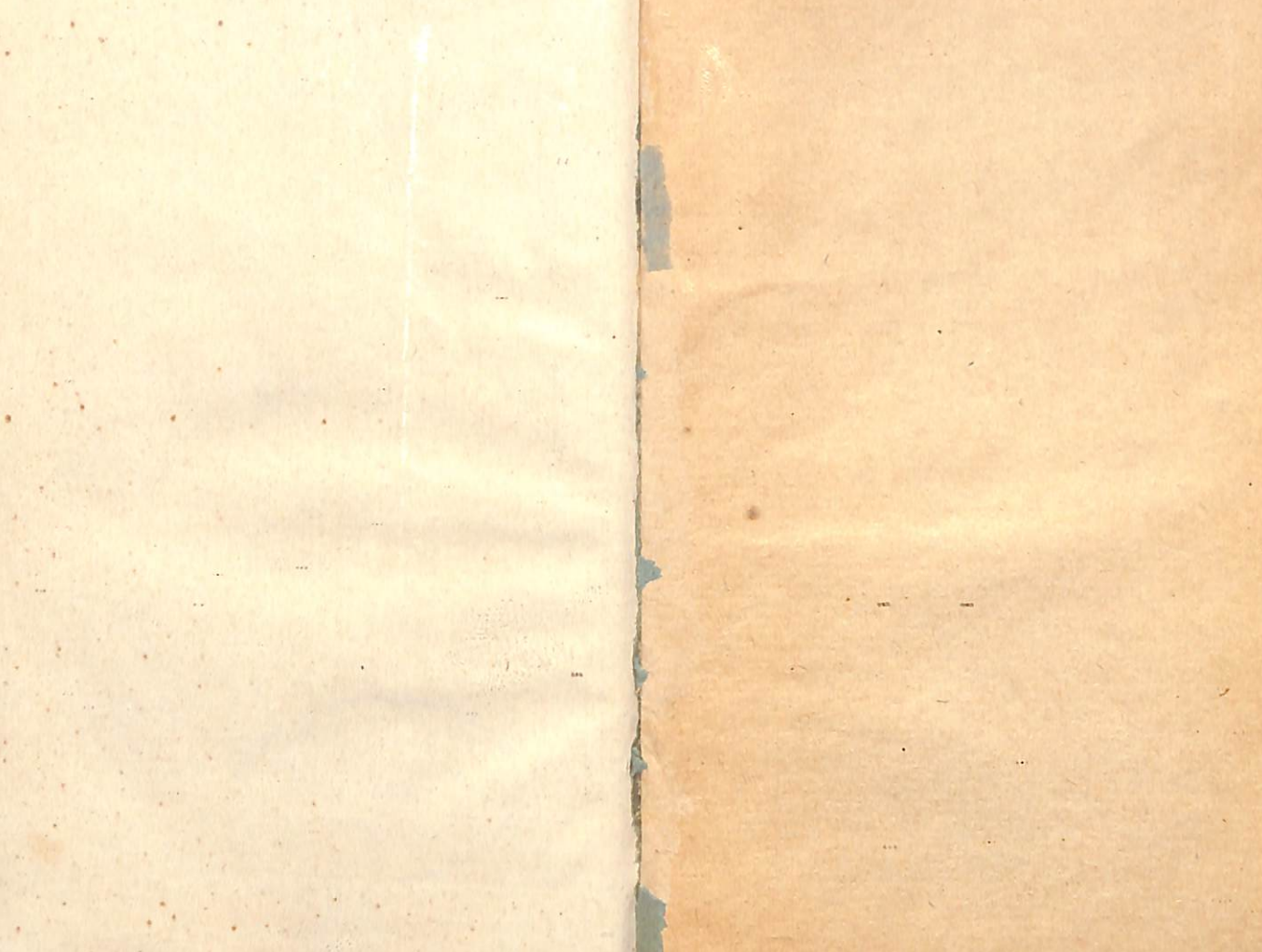
Պիր սէօզ տահա սէօյլէյէյիմ . վա'իզին
թաւը ու հարէքէթի քէնտիհիսն վա'զ էթ-
տիյի հազիզաթա ույմազսա , Գէլամըն սա-
տագաթլէ վա'զը թէմամ օլմազ : Ճէմա'աթ
վա'իզին թաւը ու հարէքէթլիտէ 'անի հա-

զիզաթլարըն թէճէսսիւմ էթմիշ օլտըզա-
րընը կէօրմէլի տիր : Փէյլգամպէրլէր պիր
հազիզաթը պիլ Ֆի'իլ կէօսթէրմէք իսթէ-
տի.քէրիհտէ , աճ գալմազ , վէ եալըն աչազ
կէզմէք պիլէ իճապ էթտիյինտէ էօյլէ է-
տէրլէր իտի : Միւպարէք Խէլասքեարըմըզ
էվլէլ իշլէր , սօկրա վա'զ էտէր իտի : Անըն
թա'լիմաթը թաւը ու հարէքէթլէրիտէ
էվլէլճէ կէօրիւմիւշ իտի : Թէքը ի նէֆս
վա'զ էթտի իսէ , տիւնեայա կէլմէսիյլէ
թէքը ի նէֆս խուսուսընտա քեամիլ պիր
էօրնէք զաթէն կէօսթէրմիշ իտի : Էկէր
սապը վազ էթտի իսէ , անը տախի օթուզ
սէնէ Նազարէթին գապա էհալիսի արա-
սընտա եաշամասըյէ կէօսթէրմիշ իտի :
Իշթէ պու վէճիլէ Գրիստոսըն պիւթիւն
'էօմրիւ Ինճիլին հազիզաթընըն հազիզի
պիր րէսմի իտի : Էկէր 'էօմրիւմիւզ վա'զը-
մըզա պէօյլէ եարալմ էտէր տէ վա'զըմը-
զըն թարզը տախի Գիթապ ը Մուգատտէ-
սին ուսուլընա մուվաֆըզ օլուր իսէ , օ
ղէման հիշ շիւպնէ եօզ տըր քի , վա'զը-
մըզ նէլ' ի պէշէրին իսլահընա պիր մէ-
տար օլաճազ տըր : Էօյլէ իսէ վա'իզիք նէ
զատար մուհիւմ , նէ զատար մէսէրրէթ-

պախչ, նէ՛ դատար միւսմիր պիր մէ՛ մու-
 րիյէթ տիր : Վաիղլէր հազզընտա փէյլամ-
 պէրին պույուրմըչ օլաըզը կիպի, «նէ՛ կիւ-
 ղէլ տիր տաղլարըն իւզէրինտէ անըն այազ-
 լարը, զի միւժտէ կէթիրիր, սէլամէթ թէպ-
 շիր էտէր, խայրը միւժտէ կէթիրիր, լսէ-
 լաս թէպշիր էտէր, Սիօնա՛ Ալլահըն սալ-
 թանաթ էտիյօր, տէր :» Ես. 52. 7.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653028

